

ציה אומרת

'פרק שירה' (שנכתבה ע"י התנאים הק') עוסקת בשירת הבריאה המהללת ליוצרה יתברך שמו, והיא מתחלקת לששה פרקים. בפרק רביעי המונה את שירת העופות, איתא: **ציה אומרת: 'אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה'.**

יש בזה רמז נפלא ליום הכיפורים, דהנה יום הכיפורים הוא היום שאין לך נפש מישראל שאינו כָּמָה ומשתוקק להשי"ת אבינו מלכנו, והמילה **ציה**, שהיא שם של עוף, משמעותה בלשון הקודש 'צמאון', ככתוב 'צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה'.

ציה ראשי תיבות: צום יום הכיפורים, וגם שירת הציה מרמזת על יוה"כ, שכן היא אומרת את הפסוק **'אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה'**, הוא הפסוק שבו מתחילים את תפילות יום הכיפורים, שכאשר מוציאים את ספרי התורה לפני תפילת 'כל נדרי' מסובבים בבית הכנסת ואומרים הפסוק **'אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה'.**

כמו"כ יש לציין כי פסוק זה הוא בתהילים פרק צ"ז, וחודש תשרי הוא החודש השביעי, צ"ז ר"ת צום ז'.

המלך המשפט

הקדמת 'תקוני זוהר' עוסקת בעניינים טמירים ונשגבים שנתגלו לרשב"י ע"י נשמות צדיקים מגן עדן, חלקם הגדול בענין סודות שטמונים בכ"ב אותיות הא"ב.

בסוף ההקדמה מגלה רשב"י, כי כל מקום שיש אותיות ברצף לפי סדר אותיות הא"ב כגון **'בג"ד'** זה מורה על מידת הרחמים (לחם לאכול ובגד ללבוש), ואם הם נקראים למפרע (לדוגמא: תי"ו שי"ן רי"ש) זה מורה על מידת הדין, (ומוסיף, כי התורה מתחילה ב'**בראשית'** שזה אותיות **'א"ב תשרי'** שהרי שלמות העולם נשלמה בראש השנה) כי **'תשרי'** אותיותיו הם למפרע, (תי"ו שי"ן רי"ש), שהוא זמן של דין, אלא שקוב"ה ברחמיו המרובים, הוסיף את האות י' משמו (הוי"ה) שהיא שם של רחמים, ועל ידי זה משתף מידת הרחמים בימי הדין. ע"כ מהקדמת תקוני זוהר ומובא גם באוה"ח הק'.

והוספתי, כי לפי זה יובן למה כ"כ חשוב לומר **'המלך'** הקדוש ו'**המלך'** המשפט (אפי' שמוזכר שם **מלך** גם כל השנה **'מלך אוהב צדקה ומשפט'**), כי אותיות **'מלך'** הם ג' אותיות ברצף למפרע, שזה מידת הדין ככתוב: **'מלך במשפט יעמיד ארץ'**, ולכן מוסיפים לזה את האות ה' שהיא האות השניה משם הוי"ה של רחמים, יוצא מזה, כי ב'**תשרי'** וב'**המלך'** מצורף אותיות י-ה הממתיקים את הדין ברחמים.

בלתי לה' לבדו

איתא בירושלמי מכות ב ו ששאלו לארבעה מהו עונשו של חוטא? וכ"א ענה תשובה אחרת.

חכמה ענתה: חטאים תרדוף רעה משלי יג כא.

נבואה ענתה: הנפש החוטאת היא **תמות** יחזקאל יח ד.

תורה ענתה: יביא **אשם** ויתכפר לו.

קוב"ה ענה: יעשה **תשובה** ויתכפר לו.

ובגליון 'פנינים' לר"ה, הביא בשם הרה"ק רבי אברהם ממיקאלייב זי"ע רמז מהתורה לדברי הירושלמי הזה, דכתיב דברים יז ו. 'על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת, לא יומת על פי עד אחד', 'על פי שנים עדים' היינו, על פי מה שענו שני העדים 'חכמה' ו'נבואה' (רעה ומיתה), או אפילו ע"פ 'שלשה עדים' גם לפי הדעה השלישית של התורה, 'יומת המת' שאין לו לחוטא תקנה אלא מיתה, שהרי אפילו לפי דעת התורה שעל החוטא להביא קרבן, מה נעשה בזמן הזה שאין בית המקדש קיים וא"א להביא קרבן? אבל ממשיכה התורה ואומרת: 'לא יומת על פי עד אחד' לפי דעתו של ה'אחד' הוא הקב"ה, לא יומת החוטא, שכן אמר הקב"ה: 'יעשה תשובה ויתכפר לו', עד כאן תוכן דבריו הק'.

והוספתי: כי יש עוד פסוק המרמז ענין זה שאפשר לסמוך רק על תשובתו של הקב"ה ולא על שלשת התשובות האחרות (קרבן, יסורים, מיתה).

'זובח לאלהים יחרם - בלתי לה' לבדו', **זובח** היינו יביא קרבן, **לאלהים** זוהי פגיעת מידת הדין 'רעה תבוא עליהם', **יחרם** זוהי מיתה ככתוב 'והכיתי את הארץ **חרם'**, הרי שאין לנו על מי לסמוך **'בלתי לה' לבדו'** רק על הקב"ה שפסק: יעשה תשובה ויתכפר לו.

מעשה בחייט בערב יוה"כ

בטור או"ח הלכות יום הכפורים סי' תר"ד סעיף א', כתב וז"ל: ומביא במדרש מעשה בשוטר העיר שאמר לעבדו קנה לי דגים, ולא מצא אלא דג אחד ונתן בו זהוב, והיה שם יהודי **חייט** והוסיף עליו עד שהעלוהו לחמשה ונשאר לחייט. בא העבד אל אדוניו וספר לו כל המאורע. שלח השוטר אחר החייט ואמר לו: מה מלאכתך? אמר לו: חייט. אמר לו: ולמה קנית דג שוה זהוב בה' זהובים, ולא עוד אלא שלקחתו מיד עבדי ששלחתו לקנותו ליי השיב לו: והיאך לא אקננו אפילו בי', כדי לאוכלו ביום כזה שציונו הקב"ה לאכול ולשתות ושאונו בטוחים שהקב"ה יכפר לנו עוונותינו. אמר לו: אם כן יפה עשית! ופטרו והלך לשלום.

ושמעתי מידידי הרב **שלום כהן** שליט"א, שאביו הגה"צ רבי נחום כהן שליט"א, כל שנה בסעודת עריוה"כ קורא בקול הלכה זו מה'טור' זה, ושואל מה נוגע למעשה זה שזה היה עם חייט דוקא? ומתריך: ע"פ מעשה ידוע, שהרה"ק מרוז'ין זי"ע, השתדך עם אחד האדמור"ים שהיה בן של חייט, הרה"ק מרוז'ין אמר ווארטים מאביו, נענה המחותן ואמר: אבי ז"ל היה יהודי פשוט, חייט

כאשר נכנסו הגרמנים הארורים ימ"ש לעירתנו, רצו להפחיד את כל התושבים שלא יעזו למרוד, ליקטו את כל הגברים והובילו אותם על שפת הנהר, ובחרו מאה מהם, וציוו להסתובב ופניהם אל הנהר, הביאו הרוצחים מכונת ירייה משוכללת ופתחו במטר יריות, בימין החלו ובשמאל סיימו, ובתוך שניות ספורות נפלו כולם ירויים לתוך הנהר.

יחד עם רעם היריות שהחריד את המקום, נשמע בקול רם, זעקת 'שמע ישראל' שבקעה מפיות כל הקדושים. אלו שעמדו בצד ימין וצעקו 'שמע ישראל ה' אלוקינו' הספיקו רק לומר את המחצית הראשונה של הפסוק וכבר נהרגו ועלתה נשמתם למרום בהזכרת השם הקדוש, אך המחצית השניה של הקדושים היה להם עוד רגעים אחדים והם הספיקו לסיים את הפסוק עד גמירא ויצתה נשמתם ב'אחד'.

לפי זה, השלים אותו ניצול שואה, יובן חלוקת הלשונות: ישנם הרוגים על שם קדשך, היינו, אלו שכבר בהזכרת ה' אלוקינו' נהרגו, וישנם טבוחים על יחודך אלו שהספיקו לסיים ה' אחד' שזהו יחוד השי"ת.

סיפור זה סיפר הרב מנחם האזנפעלד ששמע ממקור מוסמך, (נתקבל באימייל של 'אימיילים בתורה')

שכני בליקווד הרב אהרן פינקלשטיין שליט"א, שגם קיבל את הסיפור על ידם, סיפר זאת בכינוס חברים, היה שם יהודי ור' חיים קורץ שמו, שקם ואמר כי אביו ר' מענדל קורץ ז"ל היה ניצול שואה והוא היה בעל המעשה שסיפר זאת לרבי ר' איציקל, והוסיף כי היה זה סמוך לכניסת שבת קודש פר' בשלח ור' איציקל התקשה מאוד לעצור את פרץ דמעותיו ואמר בעצב, כי חבל שסיפר דבר כזה סמוך לשבת שהוא יום שמחה ואסור להיעצב בו.

ר' חיים קורץ הוסיף ליתר דיוק, כי כל העיירה ראתה את המחזה, אבל היה זה הרב מויאפאלע זצוק"ל שהפנים את אותו מחזה והוא זה שחידש את הפשט של 'שם קדשך' ו'יחודך'. עד כאן המעשה.

ונראה, שע"פ זה אפשר לתרץ גם את חלוקת הלשונות 'הרוגים' ע"ש קדשך, ו'טבוחים' על יחודך.

כי הרג הוא פתאומי, וכל סוג פיגועי מות נקרא הרג שבקושי אפשר להספיק לצעוק 'שמע ישראל ה'א', משא"כ טבח הוא דבר מתוכנן, ככתוב 'וטבוח טבח והכן' 'כצאן לטבח מובל' וכו' ויש יותר זמן להספיק עד 'אחד'.

תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקי עולם

תולדותם נשפך דמם כמים, ארץ אל תכסי דמם

הרגינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו

במקצועו, והיה אומר תדיר כלל ממלאכתו: 'חדש משמרים שלא ייקרע, ישן מתקנים', כאשר שמע זאת הרה"ק מרוז'ין שיבח מאוד ואמר כי יש כאן מוסר עמוק בעבודת ה', כי את מה שמוסיפים ומחדשים יש לשמר שיהיה כתקנו, אך את העבר יש לתקן ולשוב בתשובה.

זה מרומז ב'טור' שהמעשה בעריוה"כ היה ב'חייט' שנזכר כלל זה בבואנו ליום הקדוש, שנשמר את החדש ונתקן הישן.

ואני מוסיף עוד ב' מהלכים:

א. החייט חותך הבד לגזרים, רמז ל'החותך חיים לכל חי'.
ב. הנכנס אל חנותו של החייט ורואהו נוטל בד יפה ושלם וגוזרו לגזרים, ישאלהו: למה הנך משחית בד יפה ויקר? יענהו החייט: א' נער ווייזט מען נישט קיין האלבע הארבעט' (פתגם באידיש): לטיפש לא מראים חצי עבודה), תמתין לסוף ותראה איזו חליפה יפה יתפר מזה, היינו, שלמרות שאנו בטוחים שה' חותם לנו שנה טובה, אם במשך השנה נראה משהו שאינו נראה לנו, הרי שהחסרון בנו שאין לנו את כל התמונה, אבל ודאי השי"ת עושה הכל לטובתנו.

אלה אזכרה

אבינו מלכנו עשה למען הרוגים על שם קדשך

אבינו מלכנו עשה למען טבוחים על יחודך

ביום הכיפורים חל יום ההילולא של הגה"ק רבי משה יצחק גווירצמאן זצוק"ל זיע"א, אדמו"ר מפשעווארסק, שמיד אחר השואה האיומה ליקט את האודים העשנים וכאשר נראה היה שהעולם חרב ושומם, שיקם את החורבות באנטוורפן ואורו האיר לכל אירופה בפרט ולכל העולם בכלל. צדיק נשגב זה כונה בפי כל: ר' איציקל'.

מסופר, כי פעם אחת ניגש אליו יהודי פליט, אוד מוצל מאש הנאצים ימ"ש, ושאל את הרבי מה הם ב' הלשונות 'הרוגים על שם קדשך' ו'טבוחים על יחודך', מדוע יש מי שנחשבים הרוג על 'שם קדשך'? ויש מי שנחשבים טבוחים 'על יחודך'?

(קושייתו היתה רק על הלשונות 'שם קדשך' ו'יחודך', אך לא על החלוקה של 'הרוגים' ו'טבוחים')

ר' איציקל בליבו הגדול, חש כי היהודי נושא עמו תירון ורוצה לאומרו, אמר לו ר' איציקל, איני יודע, אדרבא, שמא יש לך מה לענות על קושיה זו?

ענה היהודי ואמר: רבי רחימאי, אספר לכם סיפור שחווינו בשנות האימה הנוראות, ועל פי העובדה שאספר יתורץ מה שהקשיתי.

ברכת התורה לכל ישראל

בפרוס עלינו שנת תהא שנת חידושי עמך, הננו לברך אל כל בני ישראל בכל מושבותם בכלל, ולידידינו קוראי המעדני בפרט, שנתברך כולנו יחד בכל מילי דמיטב שנה טובה ומתוקה ואין מתוק בתורה, שנת גאולה וישועה שימלא ה' כל משאלות לבנו לטובה ולברכה ויגאלהו בשנה זו גאולת עולם אמו

ניתן לקבל הגליון לאימייל מדי שבוע, המעוניין יכתוב לכתובת דלהלן: maadoney@gmail.com